

Sbírka zákonů

Republiky československé

Částka 11

Vydána dne 16. června 1958

Cena 70 haléřů

OBSAH:

30. Nařízení, kterým se stanoví zásady pro účetní evidenci (účetní zásady).

30

Vládní nařízení

ze dne 6. června 1958,

kterým se stanoví zásady pro účetní evidenci
(účetní zásady)

Vláda Republiky československé nařizuje podle § 8 zákona č. 108/1951 Sb., o organizaci národohospodářské evidence:

Díl první

Úvodní ustanovení

§ 1

(1) Neustálým rozvojem socialistických výrobních sil a výrobních vztahů a rozšiřováním účasti pracujících na řízení hospodářství zvyšují se úkoly a význam účetní evidence. Účetní evidence je významným nástrojem v rukou pracujících pro zabezpečování neustálého rozvoje a zdokonalování výroby, zvyšování její efektivity, prohlubování socialistických vztahů ve výrobě a rozdělování a zvyšování účasti pracujících na řízení a kontrole hospodářských procesů. Správně organizovaná účetní evidence napomáhá zvyšovat a účinně využívat vlastní zdroje podniků a upevňovat jednotu zájmů jednotlivců a podniků se zájmy rozvoje celé společnosti.

(2) K plnění svých úkolů organizuje se účetní evidence jako obor národohospodářské evidence jednotně podle zásad stanovených tímto nařízením.

§ 2

Tímto nařízením se řídí:

- a) organizace, které se při své činnosti řídí zásadami podnikového chozrasčotu (hospodářské organizace);
- b) organizace, které jsou veškerými příjmy a výdaji zapojeny na státní rozpočet (rozpočtové organizace);
- c) organizace, které jsou na státní rozpočet zapojeny pouze finančními vztahy (rozpočtové zvláštní organizace);
- d) společenské organizace, jejichž hospodaření je součástí státního plánu rozvoje národního hospodářství nebo které dostávají příspěvky ze státního rozpočtu a jsou povinny prokázat jejich použití nebo připustit jeho kontrolu, jakož i účelová zařízení těchto organizací; ministerstvo financí určí přiměřeně k podmínkám a k povaze činnosti těchto organizací, v jakém rozsahu se na ně toto nařízení vztahuje;
- e) další organizace, které budou určeny předpisy vydanými podle tohoto nařízení.

Díl druhý

Úkoly a povinnost vedení účetní evidence.

Její základní náležitosti

§ 3

(1) Úkolem účetní evidence je vyjadřovat hospodářské procesy uzavřenou soustavou vzájemně spjatých hodnotových, popřípadě také naturálních ukazatelů. Účetní evidence

musí přitom poskytovat podklady pro řízení jednotlivých podniků, ostatních organizací a jejich složek i národního hospodářství vcelku, pro sledování a kontrolu průběhu plnění státního plánu rozvoje národního hospodářství a státního rozpočtu a pro jejich sestavování.

(2) Jako nástroj pro řízení a kontrolu v rukou řídicích orgánů a všech pracujících musí účetní evidence zejména

- a) umožňovat aktivní ovlivňování rozvoje výrobních sil a efektivnosti národního hospodářství uplatňováním zásady hospodárnosti a odkrýváním nevyužitých rezerv a přispívat tak k uplatňování zásad podnikového i vnitropodnikového chodrasčotu,
- b) vytvářet podmínky pro stále širší účast pracujících při řízení a kontrole hospodářství, přispívat k prohlubování jejich socialistického uvědomění a k rozvoji socialistických metod práce,
- c) sloužit k ochraně socialistického vlastnictví a k zamezení neoprávněného vydávání hospodářských prostředků,
- d) poskytovat podklady pro kontrolu hospodářské, finanční a rozpočtové kázně.

§ 4

Účetní evidence zahrnuje

- a) běžnou účetní evidenci s výslednou kalkulací vlastních nákladů,
- b) účetní výkazy, a to účetní výkazy jednotlivých organizací a souhrnné účetní výkazy (§ 14).

§ 5

Účetní evidence se vede podle podvojně soustavy, při čemž se v ní hospodářské prostředky rozlišují se zřetelem na jejich složení (aktiva) a zdroje (pasíva).

§ 6

(1) Účetní evidence musí být vedena na podkladě řádných účetních dokladů dochvilně a hospodárně.

(2) Účetní zápisy v běžné účetní evidenci, účetní výkazy, jakož i účetní doklady a ostatní písemnosti účetní evidence musí být úplné, pravdivé, srozumitelné, přehledné a snadno kontrolovatelné.

§ 7

(1) Vést účetní evidenci jako uzavřený celek a sestavovat o svém hospodaření účetní výkazy jsou povinny organizace uvedené v § 2 písm. a) až c).

(2) Totéž platí pro společenské organizace (§ 2 písm. d)), pokud jsou samostatně plánujícími a hospodařícími jednotkami, a pro další organizace (§ 2 písm. e)), jež budou určeny předpisy vydanými podle tohoto nařízení.

Díl třetí

Běžná účetní evidence

§ 8

(1) Běžná účetní evidence se organizuje podle účtové osnovy, výsledná kalkulace vlastních nákladů podle kalkulačního vzorce.

(2) Ministerstvo financí stanoví po projednání s ministerstvy a jinými ústředními úřady a orgány (dále jen „ústřední orgány“) pro jednotlivé skupiny organizací účtové osnovy a typové kalkulační vzorce a vydá k nim směrnice.

(3) Ústřední orgány vydají podle zvláštních potřeb podřízených organizací odborové kalkulační vzorce a pokyny k nim; k odchylkám od typového kalkulačního vzorce a od směrnic k němu je třeba souhlasu ministerstva financí. Pokud si to nevyhradí ústřední orgán, určí nižší nadřízené orgány, v kterých případech musí podřízené organizace sestavovat výsledné kalkulace vlastních nákladů.

§ 9

Při provádění účetních zápisů v běžné účetní evidenci je třeba zajistit jejich věcné uspořádání v syntetické a v analytické evidenci a zásadně též jejich časové uspořádání.

§ 10

(1) Účetní zápisy se provádějí v účetních knihách. Účetní knihy se mohou vést jako volné listy nebo jako vázané knihy, popřípadě jako sestavy vyhotovované na strojích na děrné štítky nebo na samočinných počítačích. Formou těchto sestav se mohou vyhotovovat i účetní doklady a ostatní písemnosti běžné účetní evidence, pokud to jejich povaha připouští.

(2) Vlastní náklady kalkulační jednice se zachycují v kalkulačních listech, pokud nevyplývají přímo z analytické evidence.

§ 11

(1) Účetní zápisy musí být doloženy původními doklady ověřujícími provedení hospodářských nebo účetních operací v nich zachycených (účetní doklady). Obdobně musí být doloženy údaje o nákladech v kalkulačních listech, pokud nevyplývají z běžné účetní evidence.

(2) Účetní pracovníci musí účetní doklady před jejich zaúčtováním přezkoušet, pokud jde o úplnost předepsaných náležitostí a o oprávněnost osob, které nařídily, schválily nebo provedly hospodářské nebo účetní operace doklady ověřované. Kromě toho je musí přezkoušet, i pokud jde o početní správnost číselných údajů v dokladech obsažených a o přípustnost ověřovaných operací, není-li možno zajistit, aby je po těchto stránkách přezkušovali především pracovníci příslušných organizačních útvarů.

§ 12

Běžná účetní evidence musí být soustavně kontrolována, zda je vedena věcně i formálně správně.

Díl čtvrtý

Účetní výkazy

§ 13

(1) Účetní výkazy jsou součástí jednotného výkaznictví a jejich základní obsah je určen jednotnou soustavou národohospodářských ukazatelů.

(2) Účetní výkazy zahrnují údaje o stavu hospodářských prostředků, o výsledcích hospodaření, o nákladech, o výnosech, o plnění rozpočtu a jiné hodnotové ukazatele činnosti organizací.

(3) Ministerstvo financí v dohodě se Státním úřadem statistickým určí, které účetní výkazy se musí sestavovat pro potřeby celostátního řízení (státní účetní výkazy), jaký mají obsah, za jaké účetní období a ke kterému dni se sestavují, a stanoví nebo schvaluje vzory těchto účetních výkazů a směrnice

k nim; používat jiných vzorů státních účetních výkazů není dovoleno.

§ 14

(1) Hlavní součástí účetních výkazů je rozvaha, která podává souhrnně stav aktiv a pasív.

(2) Rozvaha jednotlivých organizací se sestavuje na podkladě předvahy, jejíž údaje byly sesouhlaseny s analytickou evidencí.

(3) Souhrnné účetní výkazy sestavuje nadřízený orgán z prověřených účetních výkazů svých podřízených organizací, popřípadě též z účetních výkazů za vlastní činnost.

§ 15

(1) Státní účetní výkazy se předkládají vždy přímo nadřízenému orgánu. Ministerstvo financí stanoví, kterým jiným orgánům se tyto výkazy též předkládají.

(2) Státní účetní výkazy musí být předkládány v určených lhůtách. Pokud tyto lhůty neurčí ministerstvo financí, upraví je nadřízené orgány pro své podřízené organizace. Nadřízené orgány mohou také lhůty určené ministerstvem financí zkrátit svým podřízeným organizacím, pokud je to účelné a vhodné.

§ 16

(1) Nadřízený orgán schvaluje státní roční účetní výkazy, jakož i souhrnné roční účetní výkazy, které mu předložily podřízené organizace.

(2) Ministerstvo financí upraví postup při schvalování státních účetních výkazů (i souhrnných), účast orgánů z oboru působnosti jiného ústředního orgánu na tomto schvalování a stanoví lhůty, ve kterých tyto výkazy musí být schváleny.

Díl pátý

Oceňování v účetní evidenci

§ 17

Základní prostředky se oceňují zásadně skutečnou pořizovací hodnotou. Opotřebení základních prostředků, u kterých se podle zvláštních předpisů provádějí odpisy, se vyjadřuje jako oprávky.

§ 18

Nedokončené a dokončené investice a generální opravy se oceňují skutečnými vlastními náklady jejich pořízení.

§ 19

(1) Zásoby (materiál, palivo, náhradní součástky, obaly, výrobky a zásadně i drobné a krátkodobé předměty, nedokončené výrobky, vlastní výrobky zemědělské výroby a zboží) se v rozvaze oceňují skutečnými vlastními náklady jejich pořízení.

(2) Ministerstvo financí upraví oceňování zásob (např. plánovanými vlastními náklady s odděleným účtováním oceňovacích odchylek) v běžné účetní evidenci a způsob účtování opotřebení drobných a krátkodobých předmětů v používání.

(3) Ministerstvo financí může v ekonomicky zdůvodněných případech povolit výjimky z ustanovení odstavce 1, zejména pokud jde o oceňování hotových výrobků.

§ 20

(1) Peněžní prostředky v hotovosti, ceniny, pohledávky, dluhy a ostatní aktiva a pasiva, kterých se netýkají §§ 17 až 19, se v účetní evidenci uvádějí jmenovitou částkou.

(2) Vyúčtování odpisů pohledávek, dluhů a investičních nákladů, zúčtování nákladů a výnosů příštích období, jakož i vyúčtování mank a škod z poškození hospodářských prostředků a jiných škod, upraví ministerstvo financí.

(3) Rezervy na náklady se smějí tvořit, jen když to stanoví nebo k tomu dá souhlas ministerstvo financí.

§ 21

(1) Měnovou jednotkou pro oceňování hospodářských prostředků v účetní evidenci je koruna československá. S výjimkou rozvahy a účetních výkazů o výsledcích hospodaření je však v účetní evidenci organizací, které jsou v hospodářském styku s cizinou, dovoleno používat kromě toho také cizí měny.

(2) Cizí měna se přepočítává na koruny československé kursem platným v den účtování.

Díl šestý

Inventarizace hospodářských prostředků

§ 22

(1) Inventarizace hospodářských prostředků se musí provádět periodicky jednou za kalendářní rok.

(2) Nadřízené orgány mohou podle potřeby uložit, aby periodické inventarizace, zejména u zásob, byly prováděny i vícekrát ročně.

(3) Nadřízené orgány určí období, ve kterých musí být periodické inventarizace prováděny, popřípadě i den, k němuž musí být provedeny, a to tak, aby se zvláště v ročních účetních výkazech zajistil soulad jejich údajů se skutečností.

§ 23

Kromě inventarizace podle § 22 musí organizace provést mimořádnou inventarizaci hospodářských prostředků při změně pracovníků přímo odpovědných za tyto prostředky, dále nařídí-li ji ministerstvo financí nebo nadřízený orgán, anebo v případech stanovených zvláštními předpisy.

§ 24

(1) Inventarizace hospodářských prostředků provádějí inventarizační komise.

(2) Rozdíly mezi skutečnými stavy hospodářských prostředků a jejich stavy podle údajů účetní evidence zjištěné při inventarizaci (inventarizační rozdíly) se musí řádně vyúčtovat.

(3) Ministerstvo financí stanoví zásady pro inventarizaci hospodářských prostředků a vyúčtování inventarizačních rozdílů. Ústřední orgány vydají v mezích těchto zásad podrobné předpisy.

Díl sedmý

Ukládání a úschova písemností účetní evidence

§ 25

Písemnosti účetní evidence, jakmile jich není třeba k běžným účtářským pracím, se uspořádaně podle předem stanoveného pořádku ukládají do uzamknutelných místností nebo do skříní odděleně od jiných písemností (účetní archiv) a zapisují se do vázané knihy (archivní kniha).

§ 26

(1) Pokud se v odstavcích 2 až 4 nestanoví něco jiného, uschovávají se písemnosti účetní evidence, a to

- a) mzdové listy alespoň po dobu dvaceti let následujících po roce, kterého se týkají,
- b) roční účetní výkazy v organizaci, která je sestavila, jakož i bývalé knihy účetních závěrek a jiné obdobné písemnosti, alespoň po dobu deseti let následujících po roce, kterého se týkají,
- c) měsíční a čtvrtletní účetní výkazy v organizaci, která je sestavila, deníky, knihy syntetické a analytické evidence, účtové rozvrhy, inventurní seznamy, inventarizační zápisy a účetní doklady alespoň po dobu pěti let následujících po roce, kterého se týkají,
- d) archivní knihy alespoň po dobu, dokud jsou uschovány písemnosti v nich zapsané, seznamy číselných znaků nebo jiných symbolů, popřípadě zkratk, užívaných v účetní evidenci (číselníky), alespoň po dobu, dokud jsou uschovány písemnosti, v nichž je těchto znaků, symbolů, popřípadě zkratk použito. Knihy použitých listů a seznamy účetních knih alespoň po dobu, dokud jsou uschovány příslušné účetní knihy,
- e) pokladní bloky na tržby v hotovosti od obyvatelstva za zboží v maloobchodních prodejnách alespoň po dobu do ukončení druhé příští inventarizace zboží v těchto prodejnách a do vypořádání a zajištění inventarizačních rozdílů a pokladní bloky za poskytnuté služby nebo opravy alespoň po dobu do provedení revize nadřazeným orgánem, při které byly vyúčtované tržby přezkoušeny a nebyly shledány závady, popřípadě do vypořádání zjištěných závad, nejméně však po dobu jednoho roku následujícího po roce, kterého se týkají,
- f) ostatní písemnosti účetní evidence alespoň po dobu dvou let následujících po roce, kterého se týkají.

(2) Účetní doklady, popřípadě i jiné písemnosti účetní evidence, které jsou součástí technické nebo právní dokumentace týkající

se budov, staveb a pozemků, s výjimkou budov a staveb dočasných, se musí v účetním archívu uschovávat až do vyřazení příslušných inventárních předmětů ze základních prostředků.

(3) Účetní doklady, popřípadě i jiné písemnosti účetní evidence, které se týkají pohledávek a dluhů, se musí uschovávat i přes dobu pěti let, jestliže trvá záruční lhůta nebo není skončeno reklamační nebo sporné řízení nebo není pohledávka či dluh zaplacen, a to do konce roku následujícího po roce, v němž tyto skutečnosti skončily.

(4) Knihy analytické evidence pohledávek a dluhů, účetní doklady, popřípadě i jiné písemnosti účetní evidence, které vyplývají z přímého styku s cizinou z doby před 1. lednem 1949, se musí v účetním archívu uschovávat po dobu třiceti let následujících po roce, kterého se týkají.

(5) Ustanovení odstavců 1 až 4 platí přiměřeně i pro uschovu písemností účetní evidence, týkajících se doby přede dnem počátku účinnosti tohoto nařízení, pokud se zřetelem k dosud platným uschovacím lhůtám nebyly do konce tohoto dne již vyřazeny (skartovány).

§ 27

Ministerstvo financí stanoví v dohodě s ministerstvem vnitra, jak se postupuje při vyřazování písemností účetní evidence, projede-li uschovací lhůta uvedená v § 26, a jak se nakládá s těmito písemnostmi při zániku organizací nebo při jejich organizačních změnách.

Díl osmý

Působnost ministerstva financí
a jiných orgánů

§ 28

(1) Ministerstvo financí řídí účetní evidenci po stránce metodologické; přitom dbá zásad jednotného řízení národohospodářské evidence.

(2) Ministerstvo financí vykonává dozor ve věcech účetní evidence všech organizací a je oprávněno prověřovat její stav a vyžadovat si k tomu účelu potřebné doklady.

(3) Ve spolupráci se Státním úřadem statistickým působí ministerstvo financí na zvyšování úrovně mechanizace účetní evidence z celostátního hlediska.

§ 29

(1) Ústřední orgány v mezích předpisů vydaných ministerstvem financí organizují a řídí účetní evidenci v oboru své působnosti a kontrolují její stav.

(2) Ostatní nadřízené orgány vykonávají obdobnou působnost v mezích předpisů vydaných ministerstvem financí a orgány je řídícími.

Díl devátý

Ustanovení přechodná a závěrečná

§ 30

Ocenění hospodářských prostředků v účetní evidenci, provedené podle dosavadních předpisů před počátkem účinnosti tohoto nařízení, se pokládá za provedené podle něho.

§ 31

(1) Ministerstvo financí vydá předpisy potřebné k provedení tohoto nařízení.

(2) Ministerstvo financí může ze závažných důvodů stanovit výjimky a odchylky z ustanovení tohoto nařízení nebo v jednotlivých případech takové výjimky a odchylky povolit, popřípadě může pro organizace, od kterých nelze pro malý rozsah jejich činnosti požado-

vat, aby se v plné míře řídily tímto nařízením, účetní evidenci upravit odchylně od zásad tohoto nařízení.

§ 32

Zrušují se všechny předpisy, pokud odporují tomuto nařízení; zejména se zrušuje vládní nařízení č. 41/1952 Sb., kterým se stanoví zásady pro účetní evidenci (účetní zásady).

§ 33

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1959; provedou je všichni členové vlády.

Široký v. r.

Dolanský v. r.	Tesla v. r.
Kopecký v. r.	Uher v. r.
Ing. Jankovcová v. r.	Beran v. r.
Poláček v. r.	Jonáš v. r.
Barák v. r.	Reitmajer v. r.
Ing. Šimůnek v. r.	Dr. Škoda v. r.
Dr. Kyselý v. r.	Ing. Černý v. r.
Plojhar v. r.	Dvořák v. r.
Dr. Šlechta v. r.	Dr. Kahuda v. r.
Bakuľa v. r.	generálplukovník Lomský v. r.
David v. r.	Dr. Neuman v. r.
Đuriš v. r.	Ouzký v. r.
Krajčír v. r.	Pospíšil v. r.
Krošnář v. r.	Ing. Púčik v. r.
Machačová v. r.	Dr. Vlasák v. r.
Dr. Nejedlý v. r.	Zatloukal v. r.